

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ГАЛУЗІ У 5-9 КЛАСАХ

(Згідно з Наказом МОН України від 4 травня 2026 року № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»)

<i>Рівень</i>	<i>бали</i>	<i>за когнітивними процесами</i>	<i>за навчальною діяльністю</i>	<i>за рівнем самостійності</i>	<i>за рівнем комунікації та взаємодії</i>	<i>за частотою вияву умінь</i>
Початковий	1	Розпізнає окремі історичні об'єкти, події, постаті, терміни за допомогою вчителя. Має фрагментарні уявлення про минуле. Не встановлює часових, просторових і причинно-наслідкових зв'язків без допомоги.	Виконує лише окремі найпростіші дії: називає історичні об'єкти, упізнає події на ілюстраціях, знаходить окремі об'єкти на карті за допомогою вчителя.	Потребує постійного керівництва, покрокових інструкцій, повторного пояснення та безпосередньої допомоги.	Відповідає окремими словами або короткими фразами. Відчуває труднощі у формулюванні власної думки та взаємодії з іншими.	Уміння виявляються епізодично, лише в окремих найпростіших ситуаціях і переважно за допомогою вчителя.
	2	Відтворює окремі історичні факти, імена, назви подій, пам'яток, терміни. Розрізняє окремі події, але не пояснює їхнього значення та взаємозв'язків.	Виконує прості завдання на розпізнавання та відтворення інформації за зразком: знаходить дату, називає подію, упізнає історичну постать.	Працює лише за детальною інструкцією та постійної підтримки педагога.	Може дати коротку відповідь на конкретне запитання. Потребує допомоги для участі в обговоренні.	Уміння виявляються нерегулярно, переважно під час виконання завдань за зразком.
	3	Відтворює частину навчального матеріалу. Розуміє окремі історичні поняття. За допомогою навідних запитань встановлює найпростіші хронологічні або причинно-наслідкові зв'язки.	Виконує елементарні завдання з історичною картою, хронологічною таблицею, текстом джерела, ілюстрацією за допомогою вчителя.	Потребує значної допомоги, але може виконати окремі дії після пояснення алгоритму	Формулює прості висловлювання, відповідає на запитання, може долучитися до роботи в парі з підтримкою.	Уміння виявляються час від часу у знайомих ситуаціях, переважно за підтримки педагога.

Середній	4	Відтворює основні історичні поняття, факти, дати та події. Розпізнає прості історичні закономірності. Розуміє окремі причини та наслідки подій на елементарному рівні.	Виконує завдання за алгоритмом: визначає послідовність подій, знаходить історичні об'єкти на карті, читає прості схеми й таблиці, визначає інформацію в історичному джерелі.	Працює за зразком і чіткою інструкцією. Після нагадування може перевірити правильність окремих результатів.	Відповідає на запитання, бере участь у парній або груповій роботі за визначеною роллю.	Уміння виявляються регулярно у стандартних навчальних ситуаціях, але потребують підтримки.
	5	Розуміє основний зміст навчального матеріалу. Пояснює окремі історичні поняття та факти. Встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки з допомогою запитань.	Виконує типові завдання з історичними картами, текстами джерел, таблицями, схемами; визначає хронологічну послідовність, характеризує подію або постать за планом.	Працює за алгоритмом, допускає окремі помилки, які може виправити після підказки.	Формулює прості аргументи, бере участь в обговоренні, виконує визначену частину спільного завдання.	Уміння виявляються достатньо регулярно під час виконання типових завдань.
	6	Розуміє основні історичні закономірності та взаємозв'язки. Встановлює причини й наслідки подій у стандартних ситуаціях. Застосовує історичні знання для пояснення типових ситуацій.	Самостійно виконує типові завдання за відомим алгоритмом: аналізує карту та джерела, визначає хронологічні зв'язки, порівнює історичні події, складає нескладні характеристики.	Переважно самостійний у знайомих ситуаціях, але потребує допомоги під час виконання складніших або нових завдань.	Висловлює власну думку з опорою на історичні факти, слухає співрозмовника, виконує свою роль у груповій роботі.	Уміння виявляються систематично у знайомих і стандартних навчальних ситуаціях.
Достатній	7	Правильно пояснює основні історичні поняття, процеси та закономірності. Аналізує причини, перебіг і наслідки подій. Порівнює історичні явища, події та постаті за визначеними критеріями.	Застосовує знання у стандартних ситуаціях. Аналізує історичні карти, документи, статистичні матеріали, ілюстрації та схеми. Виконує практичні роботи за алгоритмом.	Переважно самостійно планує послідовність дій, контролює результат, за потреби використовує запропоновані джерела інформації.	Аргументовано висловлює думку, ставить запитання, бере активну участь у парній і груповій роботі, наводить історичні факти як докази.	Уміння виявляються регулярно та стабільно в більшості стандартних ситуацій.
	8	Аналізує, порівнює, класифікує та узагальнює історичну інформацію. Встановлює істотні причинно-наслідкові та	Застосовує знання в різних стандартних ситуаціях. Самостійно працює з історичними джерелами, картами,	Самостійно обирає спосіб виконання завдання з кількох відомих. Виявляє та	Аргументує позицію історичними фактами й даними джерел, конструктивно взаємодіє з	Уміння виявляються систематично та в різних стандартних навчальних ситуаціях.

		хронологічні зв'язки. Розрізняє факти, судження та оцінки. Формулює обґрунтовані висновки.	таблицями, діаграмами та хронологічними матеріалами; виконує практичні завдання.	виправляє більшість власних помилок.	однокласниками, доповнює та уточнює відповіді інших.	
	9	Систематизує та інтерпретує історичну інформацію. Встановлює причинно-наслідкові, хронологічні та просторові зв'язки. Аналізує взаємодію історичних процесів. Формулює обґрунтовані висновки та оцінні судження на основі доказів.	Самостійно застосовує знання під час аналізу історичних джерел, карт, статистичних даних, схем і таблиць. Розв'язує практичні та частково проблемні завдання, здійснює порівняльний аналіз.	Самостійно визначає послідовність роботи, добирає необхідні джерела інформації, контролює та оцінює результат.	Чітко й логічно висловлюється, обґрунтовує висновки, ефективно співпрацює, може презентувати результати власної або групової роботи.	Уміння виявляються стабільно, систематично та в більшості навчальних і практичних ситуацій.
Високий	10	Володіє системою історичних понять, фактів і закономірностей. Аналізує складні причинно-наслідкові зв'язки, синтезує інформацію з різних джерел, оцінює історичні процеси та явища. Формулює аргументовані історичні судження.	Упевнено застосовує знання у стандартних і нових ситуаціях. Самостійно працює з різними видами історичних джерел, картографічною, статистичною, текстовою та візуальною інформацією. Розв'язує проблемні завдання.	Самостійно планує, організовує та коригує власну діяльність. Обирає оптимальні способи виконання завдань, оцінює достовірність джерел та отриманих результатів.	Вільно аргументує власну позицію, використовує історичні докази, бере ініціативу в спільній роботі, конструктивно реагує на альтернативні позиції.	Уміння виявляються постійно, у різноманітних стандартних, практичних і нових ситуаціях.
	11	Демонструє гнучке та системне історичне мислення. Інтерпретує інформацію різних джерел, виявляє закономірності, оцінює значення історичних подій і процесів, аналізує різні інтерпретації минулого, прогнозує можливі наслідки на основі історичного досвіду.	Самостійно розв'язує складні практичні та проблемні завдання. Здійснює комплексний аналіз джерел, карт, статистики та візуальних матеріалів. Зіставляє свідчення різних джерел, визначає їхню достовірність та інформаційну цінність.	Повністю організовує власну діяльність: визначає мету, планує роботу, добирає ресурси, здійснює самоконтроль, корекцію та самооцінювання.	Веде конструктивний діалог, переконливо аргументує висновки, порівнює різні історичні позиції та інтерпретації, ефективно координує спільну діяльність.	Уміння виявляються постійно та впевнено, зокрема під час виконання нових і складних завдань.
	12	Має системні, міцні та глибокі історичні знання.	Творчо застосовує історичні знання у	Виявляє повну автономність у	Є активним і відповідальним	Уміння виявляються постійно, стійко й

		Самостійно аналізує, синтезує, оцінює й узагальнює інформацію. Встановлює складні причинно-наслідкові, хронологічні та просторові зв'язки. Критично оцінює джерела, інтерпретації та історичні судження. Формулює власні аргументовані висновки.	стандартних, нестандартних і життєвих ситуаціях. Самостійно проводить навчальні дослідження, формулює проблемні запитання, добирає та критично аналізує джерела, створює власні історичні реконструкції, схеми, таблиці, презентації, аналітичні матеріали.	навчанні: самостійно визначає проблему, мету, завдання та способи дослідження, добирає й критично оцінює джерела, перевіряє результати, здійснює рефлексію та самооцінювання.	учасником взаємодії; переконливо презентує результати, аргументовано відстоює позицію, поважає альтернативні думки, ініціює та організовує продуктивну співпрацю.	комплексно – у різноманітних навчальних, практичних, дослідницьких, проблемних та життєвих ситуаціях.
--	--	--	---	---	---	---

Під час визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці доцільно комплексно враховувати:

1. **Знання історичного змісту** – знання та розуміння подій, явищ, процесів, понять, термінів, історичних постатей.
2. **Хронологічні вміння** – установлення послідовності, тривалості та синхронності історичних подій, визначення періодів і дат.
3. **Просторові вміння** – роботу з історичною картою, визначення місця та територіальних меж історичних подій і процесів.
4. **Роботу з історичними джерелами** – пошук, добір, аналіз, порівняння, інтерпретацію та оцінювання інформації з різних джерел.
5. **Причинно-наслідкове мислення** – визначення причин, передумов, перебігу та наслідків історичних подій.
6. **Порівняльний аналіз** – зіставлення історичних подій, явищ, процесів, суспільств, держав і постатей за визначеними критеріями.
7. **Інтерпретацію історичної інформації** – уміння розрізняти факт, судження, оцінку та інтерпретацію.
8. **Критичне мислення** – оцінювання достовірності джерел, виявлення різних позицій та інтерпретацій історичних подій.
9. **Аргументацію** – формулювання власних суджень і підтвердження їх історичними фактами та свідченнями джерел.
10. **Дослідницькі вміння** – формулювання запитань, визначення проблеми, планування дослідження, добір джерел, аналіз результатів.
11. **Комунікацію та співпрацю** – участь у дискусіях, дебатах, парній і груповій роботі, презентацію результатів.
12. **Самостійність і саморегуляцію** – планування власної діяльності, самоконтроль, корекцію помилок, рефлексію та самооцінювання.

Види навчальних робіт, які оцінюються

1. Усна відповідь
2. Тестові роботи
3. Практичні роботи
4. Творчі та цифрові роботи
5. Підсумкова контрольна робота
6. Домашнє завдання

1. Критерії оцінювання усної відповіді

Напрямок	Що перевіряємо
Знання історичного змісту	Знання та розуміння історичних подій, явищ, процесів, понять, термінів, історичних постатей.
Хронологічні вміння	Установлення послідовності, тривалості та синхронності історичних подій; визначення дат і періодів.
Просторові вміння	Розуміння місця та територіальних меж історичних подій і процесів; уміння визначати просторові зв'язки.
Причинно-наслідкове мислення	Визначення причин, передумов, перебігу та наслідків історичних подій і процесів.
Порівняльний аналіз	Зіставлення історичних подій, явищ, процесів, суспільств, держав і постатей за визначеними критеріями.
Інтерпретація історичної інформації	Уміння розрізняти факт, судження, оцінку та інтерпретацію; пояснювати історичну інформацію.
Критичне мислення	Оцінювання достовірності інформації та джерел, виявлення й порівняння різних позицій та інтерпретацій історичних подій.
Аргументація	Формулювання власних суджень та їх підтвердження історичними фактами й свідченнями джерел.
Дослідницькі вміння	Формулювання запитань, визначення проблеми, добір необхідної інформації, аналіз та узагальнення результатів.
Комунікація та співпраця	Уміння чітко й логічно висловлюватися, відповідати на запитання, брати участь в обговоренні, презентувати результати та взаємодіяти з іншими.
Самостійність і саморегуляція	Самостійне планування відповіді, самоконтроль, корекція помилок, рефлексія та самооцінювання.

Варіант побудови усної відповіді

Тип завдання	Максимум	Що оцінюємо
Відтворення фактів, понять, дат	1–2 б.	знання історичного змісту
Відповідь на запитання	2 б.	розуміння історичних подій і понять
Хронологічне пояснення	2 б.	хронологічне мислення
Пояснення причин та наслідків	2–3 б.	причинно-наслідкове мислення
Порівняльна характеристика	3 б.	аналіз і систематизація
Аналіз історичного джерела / інформації	2–3 б.	аналіз та інтерпретація
Розгорнута відповідь / власне судження	3–4 б.	аргументація, висновки, критичне мислення
Презентація та обговорення	2–3 б.	комунікація, самостійність, уміння взаємодіяти

Характеристика усної відповіді за 12-бальною шкалою

Рівень	Бали	Характеристика усної відповіді
Початковий	1	Розпізнає окремі історичні події, постаті, терміни лише з допомогою вчителя. Відповідає окремими словами або короткими фразами. Не може самостійно побудувати зв'язну відповідь.
	2	Відтворює окремі факти, імена, дати, назви подій. Відповідає на прості запитання за зразком. Потребує постійної допомоги та навідних запитань.
	3	Відтворює частину навчального матеріалу, розуміє окремі історичні поняття. За допомогою вчителя встановлює найпростіші хронологічні або причинно-наслідкові зв'язки. Формулює короткі висловлювання.
Середній	4	Відтворює основні поняття, факти, дати й події. Будує коротку відповідь за запропонованим планом або алгоритмом. Дотримується основної послідовності викладу, але потребує підказок.
	5	Розуміє основний зміст теми, пояснює окремі поняття й факти, встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки. Може характеризувати історичну подію, явище або постать за планом.
	6	Розуміє основні історичні закономірності та взаємозв'язки, встановлює причини й наслідки подій, порівнює історичні події або постаті. Будує достатньо послідовну відповідь за відомим алгоритмом.
Достатній	7	Правильно пояснює історичні поняття, процеси й закономірності. Аналізує причини, перебіг і наслідки подій, порівнює історичні явища та постаті. Висловлюється логічно й послідовно.

Рівень	Бали	Характеристика усної відповіді
	8	Аналізує, порівнює, класифікує й узагальнює історичну інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та хронологічні зв'язки. Самостійно формулює висновки та може обґрунтувати власну думку історичними фактами.
	9	Систематизує та інтерпретує історичну інформацію, встановлює причинно-наслідкові, хронологічні та просторові зв'язки. Самостійно будує розгорнуту відповідь, формулює аргументовані висновки, відповідає на уточнювальні запитання.
Високий	10	Володіє системою історичних знань. Аналізує складні причинно-наслідкові зв'язки, синтезує інформацію, оцінює історичні процеси, аргументує власні судження. Усна відповідь логічна, послідовна та змістовна.
	11	Демонструє гнучке й системне історичне мислення. Комплексно аналізує історичну інформацію, порівнює різні історичні позиції та інтерпретації, визначає їх відмінності, переконливо аргументує власну позицію.
	12	Має системні, міцні та глибокі історичні знання. Самостійно аналізує, синтезує, оцінює й узагальнює інформацію, встановлює складні зв'язки, критично оцінює різні історичні позиції, формулює власні аргументовані висновки та творчо застосовує знання. Вільно презентує власну позицію та конструктивно взаємодіє під час обговорення.

2. Критерії оцінювання тестової роботи

Критерій	Що перевіряємо
1. Знання історичного матеріалу	правильність визначення історичних фактів, дат, подій, понять, термінів, імен та історичних постатей
2. Хронологічні та просторові вміння	уміння встановлювати послідовність і взаємозв'язок історичних подій, визначати дати, періоди, місце та територіальні межі подій
3. Аналіз та встановлення зв'язків	уміння визначати причини, передумови та наслідки подій, порівнювати історичні явища, процеси, держави та постаті
4. Робота з історичною інформацією	уміння аналізувати інформацію з історичних джерел, таблиць, схем, карт, ілюстрацій; розрізняти факт, судження та оцінку
5. Самостійність і критичне мислення	виконання тестових завдань самостійно, уміння перевіряти власні відповіді, виправляти помилки, оцінювати достовірність інформації та обґрунтовувати вибір відповіді

Тип завдання	Максимум	Що оцінюємо
Тест із 1 правильною відповіддю	1 б.	знання історичних фактів, понять, дат, імен, назв подій

Критерій	Що перевіряємо	
Тест із кількома правильними відповідями	2 б.	розуміння та застосування історичної інформації
Встановлення відповідності	2 б.	розуміння історичних зв'язків, відповідність між подіями, постатями, датами, поняттями
Хронологічна послідовність	2 б.	хронологічне мислення, визначення послідовності та взаємозв'язку історичних подій
Робота з історичною картою	2 б.	просторове мислення, визначення місця й територіальних меж історичних подій і процесів
Робота з історичним джерелом	2–3 б.	аналіз, інтерпретація та оцінювання інформації з історичного джерела
Причини та наслідки	2–3 б.	причинно-наслідкове мислення, визначення причин, передумов і наслідків історичних подій
Порівняння історичних подій / явищ / постатей	3 б.	порівняльний аналіз, систематизація та встановлення спільного й відмінного
Розгорнута відповідь / власне судження	3–4 б.	аргументація, використання історичних доказів, формулювання висновків, критичне мислення

3. Критерії оцінювання практичної роботи

Критерій	Що перевіряємо
1. Знання історичного матеріалу	правильність фактів, дат, понять, назв, імен
2. Виконання практичного завдання	правильність роботи з картою, джерелом, таблицею, схемою, хронологією
3. Аналіз	уміння порівнювати, встановлювати причини й наслідки, знаходити зв'язки
4. Висновки	логічність, обґрунтованість, використання історичних доказів
5. Самостійність	виконання роботи без допомоги, самоконтроль, виправлення помилок

1–3 бали – робота виконана частково, потрібна значна допомога.

4–6 балів – робота виконана за алгоритмом, є базове розуміння, можливі помилки.

7–9 балів – робота виконана переважно самостійно, інформація проаналізована, висновки обґрунтовані.

10–12 балів – робота виконана самостійно, глибоко й творчо, є аналіз, аргументація та критична оцінка інформації.

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика виконання
Початковий	1	Виконує лише окремі найпростіші дії. Розпізнає історичні об'єкти, джерела, події лише за допомогою вчителя. Не може самостійно виконати завдання.
	2	Виконує прості завдання за зразком або детальною інструкцією. Може знайти окрему інформацію в джерелі, карті чи таблиці, але потребує постійної допомоги.
	3	Частково виконує практичну роботу за допомогою вчителя. Знаходить окремі факти, дати, об'єкти на карті, визначає прості зв'язки. Висновки формулює лише з допомогою.
Середній	4	Виконує практичну роботу за запропонованим алгоритмом. Правильно виконує окремі етапи роботи, але допускає помилки. Потребує допомоги під час аналізу інформації та формулювання висновків.
	5	Виконує основну частину роботи за алгоритмом. Уміє працювати з картою, джерелом, таблицею чи схемою. Визначає основну інформацію, але висновки недостатньо повні або потребують уточнення.
	6	Загалом правильно виконує практичну роботу. Встановлює прості хронологічні, просторові та причинно-наслідкові зв'язки. Може сформулювати простий висновок. Працює переважно за відомим алгоритмом.
Достатній	7	Самостійно виконує основні етапи практичної роботи. Аналізує історичну інформацію, працює з джерелами, картами, таблицями. Встановлює причинно-наслідкові та хронологічні зв'язки. Формулює висновок.
	8	Самостійно виконує практичні завдання, аналізує, порівнює, класифікує та узагальнює інформацію. Уміє працювати з різними видами історичних матеріалів. Аргументує свої висновки історичними фактами.
	9	Самостійно планує послідовність роботи, аналізує джерела, карти, статистичні дані, схеми й таблиці. Здійснює порівняльний аналіз, встановлює причинно-наслідкові, хронологічні та просторові зв'язки. Формулює обґрунтовані висновки.
Високий	10	Упевнено й самостійно виконує практичну роботу. Застосовує знання у стандартних і нових ситуаціях, працює з різними видами джерел та історичною інформацією. Розв'язує проблемні завдання, аргументує власні висновки.
	11	Самостійно розв'язує складні практичні та проблемні завдання. Критично аналізує інформацію з різних джерел, виявляє закономірності, порівнює різні історичні позиції. Самостійно перевіряє та оцінює результат.
	12	Виконує практичну роботу повністю самостійно й творчо. Самостійно визначає проблему, добирає джерела, критично їх аналізує, створює власні схеми, таблиці, реконструкції чи аналітичні матеріали. Аргументовано захищає позицію, робить глибокі висновки та здійснює самооцінювання.

Критерії оцінювання практичних робіт з правознавства для 9 класу (розв’язання правових задач, аналіз нормативно-правових актів, аналіз юридичних ситуацій)

Рівень	Бали	Характеристика виконання
Початковий	1	Виконано менше 10% роботи. Учень/учениця не розрізняє правові ситуації, допускає грубі помилки в термінах, не може виділити суб’єктів чи об’єктів правовідносин.
	2	Наведено окремі фрагментарні думки без логічного зв’язку. Задача розв’язана неправильно, нормативно-правовий акт вибрано помилково, юридичний аналіз відсутній.
	3	Частково ідентифіковано учасників ситуації, але висновки зроблені хибні. Учень/учениця не орієнтується в тексті документу або статті закону.
Середній	4	Практичне завдання виконане за допомогою вчителя або за готовим шаблоном. Учень/учениця знаходить потрібну статтю закону, але важко формулює юридичну оцінку події.
	5	Самостійно виконано базові кроки алгоритму аналізу ситуації. Допущено суттєві неточності у кваліфікації дій учасників або у визначенні їхніх прав та обов’язків.
	6	Ситуація розв’язана загалом правильно, але аргументація поверхнева. Посилання на статті закону містять помилки чи неточності у формулюваннях.
Достатній	7	Учень/учениця самостійно аналізує правову ситуацію, правильно застосовує відповідні норми права, але припускається поодиноких некритичних помилок у висновках.
	8	Практична робота виконана правильно та послідовно. Наведено юридичне обґрунтування з посиланням на відповідні нормативні акти, але є помилки в юридичній оцінюванні дій учасників ситуації.
	9	Вільне та правильне розв’язання ситуаційних задач. Правильно зіставлено фактичні обставини справи зі статтями закону, юридичні висновки сформульовано чітко.
Високий	10	Виконано всі завдання практичної роботи безпомилково. Демонструється глибоке розуміння юридичних механізмів, наведено власну переконливу аргументацію.
	11	Вичерпаний та розширений аналіз правової ситуації. Запропоновано кілька варіантів розв’язання правової проблеми з оцінкою юридичних наслідків для кожної зі сторін.
	12	Творчий та критичний підхід до виконання. Бездоганна кваліфікація правопорушень/правовідносин, демонстрація високого рівня правової грамотності та виокремлення колізій чи нюансів у законі.

4. Критерії оцінювання творчих та цифрових робіт

Рівень	Бали	Характеристика виконання
Початковий	1	Учень/учениця виконує окремі дії лише за значної допомоги вчителя; розпізнає тему творчої/цифрової роботи; не визначає самостійно мету та задум роботи.
	2	Визначає тему роботи за допомогою вчителя, знаходить окремі історичні відомості за запропонованим джерелом; частково бере участь у створенні цифрового продукту (презентації, колажу тощо).
	3	Відтворює окрему історичну інформацію з теми, виконує прості завдання за зразком; за допомогою формулює окремі елементи роботи; творчий/цифровий продукт має фрагментарний характер.
Середній	4	Розуміє тему творчої/цифрової роботи, за допомогою формулює задум; знаходить історичну інформацію у запропонованих джерелах; відбирає окремі факти; бере участь у підготовці матеріалів (текст, зображення).
	5	Формулює тему та основну ідею роботи за алгоритмом; знаходить необхідну історичну інформацію у запропонованих джерелах; систематизує окремі відомості; створює простий цифровий продукт (презентацію, інфографіку) за зразком.
	6	Самостійно виконує основні етапи нескладної творчої/цифрової роботи; добирає історичну інформацію, використовує прості цифрові інструменти (презентації, хмари слів, стрічки часу); формулює простий висновок.
Достатній	7	Самостійно визначає мету та задум роботи; добирає необхідну історичну інформацію з кількох джерел; коректно використовує історичну термінологію; впевнено працює з цифровими інструментами для оформлення роботи.
	8	Самостійно планує основні етапи творчої/цифрової роботи; аналізує та порівнює історичну інформацію з різних джерел; добирає доцільні цифрові засоби (відео, подкаст, цифрова стрічка часу); якісно оформлює результати.
	9	Самостійно створює творчу/цифрову роботу з історії, аналізує історичні джерела, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, формулює обґрунтовані висновки; продукт має логічну структуру та охайне оформлення.
Високий	10	Самостійно визначає ідею, мету та формат творчої/цифрової роботи; критично опрацьовує історичні джерела, застосовує різноманітні цифрові інструменти; створює змістовний та якісно оформлений продукт.
	11	Демонструє високий рівень творчих і цифрових умінь: самостійно розробляє оригінальну концепцію роботи, критично оцінює історичні джерела, вправно використовує цифрові технології; аргументовано презентує та захищає роботу.

Рівень	Бали	Характеристика виконання
	12	Творчо та самостійно створює оригінальну творчу/цифрову роботу з історії; інтегрує знання з різних тем і джерел, майстерно застосовує цифрові інструменти, критично оцінює результати, пропонує власне бачення теми; продукт відзначається високою якістю, оригінальністю та історичною достовірністю.

5. Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи

Що враховувати в підсумковій контрольній роботі

У критеріях з суспільствознавчих дисциплін пропонується комплексно оцінювати не тільки знання фактів, а й:

Напрямок	Що перевіряємо
Знання	події, явища, процеси, поняття, терміни, історичні постаті
Хронологія	дати, послідовність, тривалість і синхронність подій
Історична карта	території, місця подій, просторові зв'язки
Джерела	пошук, аналіз, порівняння, інтерпретація та оцінювання інформації
Причинно-наслідкові зв'язки	причини, передумови, перебіг і наслідки
Порівняння	зіставлення подій, явищ, держав, суспільств, постатей
Інтерпретація	розрізнення факту, судження, оцінки та інтерпретації
Критичне мислення	оцінювання достовірності джерел і різних позицій
Аргументація	власне судження + підтвердження історичними фактами
Дослідницькі вміння	формулювання запитань, визначення проблеми, аналіз результатів
Комунікація	уміння пояснювати, аргументувати, презентувати

Самостійність	планування, самоконтроль, виправлення помилок, самооцінювання
----------------------	---

Варіант побудови контрольної

Тип завдання	Максимум	Що оцінюємо
Тест із 1 правильною відповіддю	1 б.	знання фактів, понять, дат
Встановлення відповідності	2 б.	розуміння історичних зв'язків
Хронологічна послідовність	2 б.	хронологічне мислення
Робота з картою	2 б.	просторове мислення
Робота з джерелами	2–3 б.	аналіз та інтерпретація джерела
Причини та наслідки	2–3 б.	причинно-наслідкове мислення
Порівняння	3 б.	аналіз і систематизація
Розгорнута відповідь / власне судження	3–4 б.	аргументація, висновки, критичне мислення

Рівень	Бали	Характеристика виконання
---------------	-------------	---------------------------------

Початковий	1	Розпізнає окремі історичні події, постаті, терміни лише з допомогою вчителя. Відповідає окремими словами. Потребує постійної допомоги.
	2	Відтворює окремі факти, імена, дати, назви подій. Може знайти або назвати потрібну інформацію за зразком. Не пояснює зв'язків між подіями.
	3	Відтворює частину матеріалу, розуміє окремі поняття, за допомогою встановлює найпростіші хронологічні або причинно-наслідкові зв'язки.
Середній	4	Відтворює основні поняття, факти, дати й події. Виконує типові завдання за алгоритмом: хронологія, карта, схема, історичне джерело.
	5	Розуміє основний зміст теми, пояснює окремі поняття й факти, встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки. Може характеризувати подію або постать за планом.
	6	Розуміє основні історичні закономірності та взаємозв'язки, встановлює причини й наслідки подій, порівнює події, працює з картою та джерелами за відомим алгоритмом.
Достатній	7	Правильно пояснює історичні поняття, процеси й закономірності. Аналізує причини, перебіг і наслідки подій, порівнює історичні явища та постаті
	8	Аналізує, порівнює, класифікує й узагальнює історичну інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та хронологічні зв'язки. Робить обґрунтовані висновки.
	9	Систематизує та інтерпретує історичну інформацію, встановлює причинно-наслідкові, хронологічні та просторові зв'язки. Самостійно працює з джерелами, картами, таблицями, формулює аргументовані висновки.
Високий	10	Володіє системою історичних знань. Аналізує складні причинно-наслідкові зв'язки, синтезує інформацію з різних джерел, оцінює історичні процеси, аргументує власні судження.
	11	Демонструє гнучке й системне історичне мислення. Комплексно аналізує джерела, карти та статистичні матеріали, визначає достовірність інформації, порівнює різні історичні позиції.
	12	Має системні, міцні та глибокі історичні знання. Самостійно аналізує, синтезує, оцінює й узагальнює інформацію, встановлює складні зв'язки, критично оцінює джерела, формулює власні аргументовані висновки та творчо застосовує знання.

Важливо: конкретний бал усередині рівня визначається не механічним підрахунком помилок, а мірою досягнення очікуваних результатів, складністю завдання, самостійністю та якістю застосування знань.

6. Критерії оцінювання домашнього завдання

Варіанти домашньої роботи з історії

Вид домашньої роботи	Що виконує учень / учениця	Що оцінюємо
1. Робота з підручником	Опрацювати параграф, виписати основні дати, поняття, імена; відповісти на запитання	знання історичного матеріалу, розуміння
2. Хронологічна таблиця	Розташувати події у правильній послідовності, визначити дати та періоди	хронологічне мислення
3. Історична карта	Позначити території, держави, напрямки походів, місця важливих подій	просторове мислення
4. Таблиця / схема	Заповнити таблицю «Причини — перебіг — наслідки» або створити схему	систематизація інформації, причинно-наслідкові зв'язки
5. Робота з історичним джерелом	Прочитати документ, визначити автора, час, основний зміст, мету та значення джерела	аналіз та інтерпретація джерела
6. Порівняльна таблиця	Порівняти дві події, держави, суспільства або історичних постатей за визначеними критеріями	порівняльний аналіз
7. «Причини та наслідки»	Визначити передумови, причини та наслідки історичної події	причинно-наслідкове мислення
8. Історичний портрет	Охарактеризувати історичну постать: діяльність, мету, здобутки, значення	знання, аналіз, аргументація
9. Власне судження	Дати відповідь на проблемне запитання та підтвердити її історичними фактами	аргументація, висновки, критичне мислення
10. Міні-дослідження	Сформулювати запитання, дібрати джерела, опрацювати інформацію та представити результат	дослідницькі вміння, самостійність
11. Інформаційний продукт	Створити схему, таблицю, інфографіку, презентацію або інший аналітичний матеріал	систематизація, творчість, застосування знань
12. Творче завдання	Створити історичний лист, щоденник, інтерв'ю, репортаж тощо з дотриманням історичної достовірності	застосування знань, інтерпретація, творчість
13. Тестова самоперевірка	Виконати тест і пояснити помилки у відповідях	знання, самоконтроль, корекція помилок
14. «Історичне джерело під мікроскопом»	Проаналізувати кілька джерел і визначити, що в них є фактом, судженням або оцінкою	критичне мислення
15. Дискусійне завдання	Підготувати аргументи «за» і «проти» щодо історичної проблеми	аргументація, робота з доказами

Оцінювання домашньої роботи з історії

Тип завдання	Максимум	Що оцінюємо
Опрацювання історичного матеріалу	1 б.	знання та розуміння історичних фактів, понять, дат, імен, назв подій
Хронологічна таблиця / послідовність подій	2 б.	хронологічне мислення, визначення послідовності, тривалості та взаємозв'язку історичних подій
Робота з історичною картою	2 б.	просторове мислення, визначення місця, територій і меж історичних подій та процесів
Робота з історичним джерелом	2–3 б.	пошук, аналіз, інтерпретація та оцінювання інформації з історичного джерела
Причини та наслідки історичної події	2–3 б.	визначення передумов, причин, перебігу та наслідків подій, встановлення причинно-наслідкових зв'язків
Порівняльна таблиця / порівняння	3 б.	порівняльний аналіз, систематизація інформації, визначення спільного й відмінного
Історичний портрет	3 б.	знання про історичну постать, аналіз її діяльності, оцінювання значення та використання історичних фактів
Власне судження / проблемне запитання	3–4 б.	аргументація, використання історичних доказів, формулювання обґрунтованих висновків, критичне мислення
Міні-дослідження / творчо-дослідницьке завдання	4 б.	самостійність, формулювання запитань, добір та аналіз джерел, узагальнення інформації, аргументація результатів